

*Згурська Валентина Леонідівна,
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук КНУБА*

ПРОМІЖНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Зміни у системі державного архітектурно-будівельного контролю були передбачені Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [1], в якій вирішення питань забудови територій передаються на базовий рівень адміністративно-територіального устрою (село, селище, місто).

9 квітня 2015 року Верховна Рада України прийняла закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» [2], який реформує систему державного архітектурно-будівельного контролю і передає відповідні функції та повноваження з загальнодержавного на місцевий рівень з 1 вересня 2015 року.

Законом передбачено передачу функцій та частини повноважень щодо здійснення держархбудконтролю від Державної інспекції архітектурно-будівельного контролю України органам місцевого самоврядування та місцевим органам виконавчої влади, а також спрощення деяких дозвільних та погоджувальних процедур у будівництві.

Закон передбачає можливість створення органів держархбудконтролю у складі органів місцевого самоврядування й передачу на місцевий рівень повноважень, які стосуються видачі дозвільних документів, здійснення держархбудконтролю та прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів. Результатом імплементації закону стане формування системи державного архітектурно-будівельного нагляду за прийнятими рішеннями, забезпечення якої покладається на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, – Держархбудінспекцію (ДАБІ).

Реалізація норм Закону сприятиме вдосконаленню містобудівної діяльності, посиленню ролі органів місцевого самоврядування та їх відповідальності щодо комплексного і якісного розвитку територій в інтересах територіальних громад. Автори проекту вважали, що завдяки передачі містобудівних повноважень муніципалітетам можна досягти здешевлення житла, підвищення контролю над забудовою з боку громад. А будь-яке корупційне рішення щодо забудови може скасувати чинна міська рада. Крім того, з 1 січня 2017 року запроваджується відповідальність за порушення при наданні містобудівних умов та обмежень і будівельного паспорта забудови земельної ділянки, оскільки об'єктами державного архітектурно-будівельного нагляду є також місцеві органи містобудування та архітектури, інші органи, що здійснюють контроль у сфері містобудівної діяльності.

Тобто, функції ДАБІ зводяться до контролю за наявністю необхідного переліку документів, а органи місцевого самоврядування затверджують проекти землевідводу, виділення або надання в оренду цієї земельної ділянки, разом з місцевим управлінням архітектури визначають «червоні лінії» і встановлюють обмеження на висотність забудови у конкретному населеному пункті.

Майже за три роки реформи у цій сфері, містобудівні повноваження отримало 100 громад України (майже 12% від усієї кількості органів місцевого самоврядування), серед яких усі областні центри, великі міста та населені пункти, чисельністю до 50 тис. осіб. Станом на початок листопада 2018 року лідером у цій сфері є м. Київ (100%), Київська (68%), Донецька (45%), Закарпатська (27%) області. Останні місця посідають Миколаївська та Рівненська (по 3%), Волинська, Запорізька і Тернопільська (по 4%) області [3].

Однак у ході 138 перевірок щодо дотримання виконавчими органами з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм, стандартів і правил під час провадження ними містобудівної діяльності було виявлено 97 порушень, видано 72 приписи про усунення порушень, прийнято 4 рішення про зупинення та 210 рішень про скасування дії рішень виконавчих органів з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад. Іншими словами, майже у 70 % випадків було виявлено порушення, що є досить високим

показником. Про низький рівень кваліфікації керівників та спеціалістів таких органів свідчать і численні скарги мешканців та приватних підприємців відповідних населених пунктів.

Тобто, реалізація на практиці положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» виявила, що деякі новостворені органи державного архітектурно-будівельного контролю справді не здатні належним чином виконувати свої функції, що не лише спонукає до порушень у сфері містобудівної діяльності, але й створює небезпеку для життя та здоров'я громадян.

Вирішити цю проблему може внесення змін до законодавства, що передбачатимуть правові механізми припинення та тимчасового зупинення повноважень виконавчих органів з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад у сфері містобудівної діяльності.

Також очевидною є необхідність врегулювання процедури та термінів розгляду заяв щодо створення спільної комісії з передачі відповідної документації та вирішення питань, пов'язаних з утворенням та функціонуванням органу державного архітектурно-будівельного контролю.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p> (дата звернення: 12.09.2018).

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства; Закон України від 09.04.2015 № 320-VIII. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/320-19> (дата звернення: 12.09.2018).

3. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 листопада 2018 року. [Електронний ресурс]. URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/333/10.11.2018.pdf> (дата звернення: 12.11.2018).